שניה עלה וכיבש יהויקים: וכן בשניה במוצאי שביעית מי משכחת לה מכדי בית שני כמה קם, ארבע מאה ועשרים, ארבע מאה=תמניא יובלי, ארבסרי=תרי שבוע, פשו להו שית, הוה ליה בשיתא בשבוע. הא מני רבי יהודה היא *דאמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן - אייתי תמניא מתמניא יובלי והני שית הוי ארביסר, אישתכח דבמוצאי שביעית חרוב. אי ר' יהודה, בראשונה לא משכחת לה דתניא שבעה עשר יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו ואי אתה יכול לומר משעה שנכנסו מנו שאם אתה אומר כן נמצא בית חרב בתחילת יובל. ואי אתה מוצא °בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר אלא צא מהם שבע שכיבשו ושבע שחילקו ואתה מוצא °בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר ואי רבי יהודה אייתי שבסרי משבסרי יובלי שדי אהני הוה ליה בתלתא בשבוע. הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיה אהדרינהו לא קחשיב להו איבעית אימא לעולם רבנן וכי קתני וכן בשניה אשארא הכי נמי מסתברא דאי לא תימא הכי משמרתו של יהויריב בשניה מי הואי והתניא *ארבע משמרות עלו מן הגולה ידעיה וחרים פשחור ואימר עמדו נביאים שביניהם וחלקום לכ"ד משמרות בללום ונתנום בקלפי בא ידעיה ונטל חלקו וחלק חביריו שש בא

הוה ליה בשיתא בשבוע · פי' דמנין ת"כ שנים כלה בשית בשבוע והחורבן היה בשנת כ"א דהכי מוכחא סוגיא דלא חרב הבית בשניה עד שנת כ"א ובית ראשון שעמד ת"י שנים חרב בשנת עשר עצמו הכי מוכח כל הסוגיא נמצא בית חרב בתחלת יובל כלומר בשנת יובל עצמה דהחורבן בשנת ת"י · רש"י :

הנך שנים דאגלינהו סנחריב · ול"נ תלת שנים כי טובא הוו שהרי משנה לחזקיהו עד שבעה עשר ליאשיהו שהחזירם ירמיהו הוא קרוב *למאה שנה ועוד הקשה רש"י על זה הלשון ושיבוש הוא:

ה) **אלא** לא מהם שבע שכיבשו וז' שהילקו · ויצאו ל"ז ובאותה שנה חרבה העיר דהוי מוצאי שביעי' ואי רבי יהודה אייתי שבסרי מי"ז יובלות הרי כ"ג שנה הוה ליה בתלתא בשבוע והוא הדין דמצי למיפרך לר' יהודה אם כן היכי משכחת קרא דיחזקאל *היה בי"ד לחורבן:

הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיהו ואהדרינהו לא קחשיב · והחזירם בי"ח ליאשיהו ו) ומנה י"ד ליאשיהו דמלך ל"א וכ"ב דיהויקים ולדקיהו הרי ל"ו שנה ובשנת ל"ז חרבה וא"ת א"כ מאי קאמר בברייתא אם אתה אומר משנכנסו מנו נמצא בית חרב בתחילת יובל הא ליתא דכשגלו פסקו מלמנות יובלות וכשהחזירום החזירו למנות ולקדש ותו לא היה רק ל"ו שנה עד החורבן ואומר רבי דההיא ברייתא אתיא כרבנן דאמרי דשנת נ' אינו ממנין שמיטין ולדידהו כשגלו [נהי] נמי דלא מנו יובלות שמיטין מונין ומקדשין והיו מונין יובלות לקדש בו שמיטין דהכי איתא שילהי מכילתין לא מנו יובלות אלא לקדש שמיטין וא"כ כשהחזירום ירמיהו לא התחילו למנות תחילת היובל אלא לאותו חשבון עצמו שהיו מונין ולכך קאמר שאם מנו משנכנסו בית חרב בשנת יובל אבל לר' יהודה דאמר ז) שנת נ' עצמו ממנין השמיטין ובשנים שגלו העשרת שבטים לא היו מונין שמיטין ולא יובלות כלל וא"כ כשהחזירם ירמיה ונהג יובל הוצרכו לחזור ולהתחיל מניינם :

משמרתו

והייט דאמרי' שנה שניה כיבש יהויקים : **ארבע מאה ועשרים** · כלו ת"כ שנים שלמין לבד שנה שחרב בו : **הוה ליה בשיתא בשבוע** · ובשביעית עצמה חרב : **שנת חמשים עולה** · לשנת יובל והיא תחילת יובל הבא הלכך לר' יהודה לא הוי בכל יובל אלא מ"ט שנים : **אי כר' יהודה** · ב) מוקמת לה להא דר' יוסי, בראשונה לא משכחת דחרב בית ראשון במוצאי שביעית : **י"ז יובלות** · נפקי מקראי דכתיב (מלכים א ו) ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה וגו' דל ארבעים דמדבר אשתכח דנכנסו לארץ קודם בנין הבית ארבע מאות וארבעים ובית ראשון עמד ת"י הרי תת"נ הרי י"ז יובלות של חמשים : **ואי אתה יכול לומר משעה שנכנסו** · לארץ מנו שמיטין ויובלות דא"כ בית חרב בתהילת היובל כלומר בשנת היובל עצמה דהא ליכא למימר שלא חרב עד חמשים ואחת דא"כ לא מיתוקמא שמעתין דכי מדלית שבע שכיבשו ושבע שחילקו משכחת חורבן בשנת ל"ו של יובל והייט שניה לשמיטה ואנן בעינן במוצאי שביעית הלכך אתפרש לן האי תחילת היובל שנת היובל עצמה ואי אתה מוצא שיהא יובל בי"ד שנה אחרי אשר הוכתה העיר כדכתיב ביחזקאל (סי' מ) : **לא מהן שבע שכיבשו וכו'** · ולא מנו שמיטין ויובלות עד לאחר י"ד [ואי] אתה מוצא שנת היובל י"ד שנה אחר שהוכתה העיר וכדתרין רבינא לעיל דכי מדלית י"ד מחמשים פשו להו תלתין ושית אשתכח דבשנת שלשים ושש חרב הבית והיא מוצאי לשביעית ושנת היובל בי"ד שנה לבד משנת החורבן, ואי הך דר' יוסי לעיל אליבא דר' יהודה אייתי שבסר שנין משבסר יובלי שדי אהני כלומר שדינהו על היובלות ודל י"ב מהנך שבסרי לשבע שכיבשו וז' שחילקו פשו להו תלת אשתכח דבג' בשבוע חרוב : **ומשני הנך** *תלת שנין דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיה ואהדרינהו כו'** · כלומר הנך שלש שנים שצר סנחריב עליהן כדכתיב (במלכים ב יז) ויעל מלך אשור (על כל) [בכל] הארץ ויעל שומרון ויצר עליה שלש שנים ולא היה להם פנאי לחרוש ולזרוע ולא מנו שמיטין ויובלות לא קא חשיב להו והאי דנקט עד דאתא ירמיהו אהדרינהו לאו דווקא דהא יותר מתשעים שנה היה מחזקיהו שהגלה אותן סנחריב עד שהחזירן ירמיהו בימי יאשיהו אלא ה"ק תלת שני דאגלינהו סנחריב והיו באותו גלות עד שהחזירן ירמיהו ג) לא חשיב להו להנך שלש שנים/כך שמעתי והרבה תשובות בדבר חדא דכי מדלית תלת שני משכחת חורבן בשנת ארבעים ותשע והיא שביעית ואנן בעינן מוצאי שביעית ועוד י"ד שנה אחרי אשר הוכתה העיר דליהוי יובל לא משכחת לה והא ליכא למימר לר' יהודה לית ליה הך דרשא דהא קרא כתיב ולקמן לא משכחינן ז' שחילקו אלא מהך דרשא די"ד אחרי אשר הוכתה העיר הוה יובל ועוד קשיא לי היכי לא מדלינן אלא הנך תלת שני והאמרי' בפ' בתרא (לקמן לב:) משגלו שבט ראובן וגד בטלו היובלות עד שהחזירן ירמיהו ואע"ג דמתרלינן התם (א) מנו יובלות לקדש שמיטין הני מילי לרבנן אבל לר' יהודה מוקמינן התם דלא מנו יובלות כלל ועוד היאך יתכן ליטול שלש שנים לבדם אם כשעלה סנחריב עליהם כבר מנו י' שנים או י"ב ליובל ועלה עליהם שלש שנים היאך יתכן להפסיק אותן שלש שנים ולחזור למניינם הראשון ולמנות י"ג י"ד לקדש יובל שנת החמשים *ושלש בעל כרחך או התחילו למנות א' ב' ג' ד' ומתוך הוויות אלו נראה בעיני דהאי תלא דכתב בספרים שיבוש הוא ופירוש משובש היה ונכתב בספרים, והכי גרסינן הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתא ירמיהו אהדרינהו לא חשיב ודוקא נקט דכל אותן השנים שהיו בגלות לא חשיב רבי יהודה במנין שמיטין ויובלות וכדאמרי' בפרק בתרא אלא באותה שנה שחזרו בימי יאשיהו התחילו למנות ליובל ולא ותשוב מאותה שנה עד שנת הת"י החורבן ותמצא חשבונך סדור כמין חומר דבשנת שלשים ושש ליובל חרב הבית והיא מוצאי שביעית ומשכחת ארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר הוא שנת היובל שהרי חזרו בשנת י"ח ליאשיהו כדכתיב (במלכים ב כב) דבשנת י"ח ליאשיהו נמצא הספר בבית המקדש ועל דברי הספר שלח המלך אל חולדה הנביאה ואמרי' במגילה (דף יד:) היכי שבקיה לירמיהו ושדר לחולדה ואמרינן ירמיה לא הוה התם שהלך להחזיר עשרת השבטים ומנלן דהדור דכתיב מה הציון הלז וגו' ודבר זה שפינה יאשיה את העבודת כוכבים באותה שנה היה וכך מצאתי בסדר עולם בי"ח ליאשיהו היה תחלת היובל ויאשיהו מלך ל"א שנה מי"ח עד ל"א כמה הוו ארבסרי ואד סרי ליהויקים ויהויכין ואד סרי לצדקיהו כדכתיב (במלכים ב כה) הרי שלשים ושש ואז חרב הבית ומיתוקמא שפיר כר' יהודה כך הבנתי מלבי וישרה בעיני אבל לא שמעתיה ואחרי כן מצאתי ספר ישן מוגה שכתוב בו כן והודעתין לרבותי וישרה בעיניהם*: **איבעית אימא לעולם אליבא דרבנן** · ואמרה ר' יוסי למילתיה ודקא קשיא לך לעיל הוה ליה בשיתא בשבוע: **כי קתני "וכן בשניה" אשארא** · אתשעה באב ומוצאי שבת: **עלו מן הגולה** · בימי עזרא : **ידעיה חרים פשחור ואימר** · שבמקדש ראשון היתה משמרת ידעיה קודם לחרים ומשמרת חרים קודם לפשחור ושל פשחור לאימר : **חלקום לארבע ועשרים משמרות** · ולא היו יודעין כילד יסדרן מי יעבוד אחר מי : **בללום** · שכתבו שם הכ"ד משמרות בכ"ד פתקין : **ונתנום בקלפי** · וכוון ידעיה ברוח הקודש ועלתה אגרתו בידו וחזר והכניס ידו ונטל אגרת וכן עד שש פעמים ובאותו סדר שעלו האיגרות בידו כך ד) עשו אחריו אותן הכתובין באיגרות זו אחר זו :

וכן

תורה אור

ר"ס פ. [לקמן כה לג:] נדרים סא.

תענית כז.

נ"א אלא

עי' בשו"ת רלב"ח סי' קמג

*אבל לא מוצאי שביעית

** אלא תאמר וכן בשניה קאי על כולהו

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומשני וכו' ואע"ג דמתרלי' התם לא מנו :

*ג"ז זו לא מובא אצלנו בגמ' אבל כבי' עתיקה לפי' הראשון

◆

רבינו גרשום

יהויקים שהיא י"ם לנבוכדנצר ולא הוו אלא ב' גליות ובין גלות (יהויקים) [יהויכין] לגלות צדקיה לא הוו

◆

שיטה מקובצת

א] הנך שני דאגלינהו סנחריב עד דאתי ירמיהו ואהדרינהו לא קא חשיב גליון קשה דא"כ מאי קאמר לעיל ואי אתה יכול לומר משנכנסו לארץ מנו מה לנו לחשבן קודם החזרת ירמיה הלא בהחזרה התחילו למנות והחשבון מכוון כדפ"ה ואמר ר"י דהא דאמר דהתחלו למנות כשירמיה החזירן היינו לרבי יהודה דוקא דכיון דאית ליה שנת נ' עולה לכאן ולכאן לא היו צריכין למנות יובלות דלדידיה אין יובל מבטל השמיטה דלעולם מ"ט לז' שמיטין ושנת נ' היא תחלת השמיטה לכן התחילו בחזרתן כי בגלותם לא היו צריכין למנות אבל לרבנן דאין שנת נ' מן המנין לפיכך בגלותם היו צריכין למנות יובלות לקדש שמיטין ולא הוצרכו להתחיל מנין אחר כשהחזירם שהרי לא הניחו השבונם הראשון ולדידהו אתיא הא דאמר לקמן בפ"ב לא מנו יובלות אלא לקדש שמיטין וכיון דלרבנן לא התחילו מנין אחר כשהחזירם ירמיה והיו הולכים אחר מניינם הראשון ולפיכך אמר הברייתא ואי אתה אומר משעה שנכנסו מנו כו' הר"י ז"ל גליון צ"ע דרש"י פי' בפרק השולח בשביעית בזמן הזה ורבי היא דשביעית אינה נוהגת אלא בזמן שהיובל נהוג ומה שמנו יובלות לא היה אלא לקדש שמיטין וכיון דלא היו שמיטין מן התורה א"כ מנין דיובל לא היו כלום מן התורה למה לא התחילו מנין היובל כשגלו העשרת השבטים : ב] יהודה מוקמא לה: ג] ירמיהו בימי יאשיהו לא : ד] כך עברו אהריו תיבת עשו נמחק : ה] ד"ה אלא שייך קודם ד"ה הנך : ו] ומדמנה ליאשיהו תיבת י"ד נמחק : ז] דאמר דשנת נ' אימר

אלא י"א שנה : [וכן בשניה בחורבן בית שני גלו במוצאי שביעית ובמוצאי שבת: עולה לכאן ולכאן' ליובל ולמנותה שנה ראשונה של שבוע הבא : אי כרבי יהודה · מוקמת לה בראשונה לא משכחת לה לטעמא דהרב במוצאי שביעית : דתניא י"ז יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו דכתיב ויהי בשמנים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו' צא מהם מ' שנה שהיו במדבר נשארו ת"ם ועמד הבית ת"י הרי י"ז יובלות נמצא בית הרב בתחלת יובל י"ח ואי אתה מוצא להשבון זה ש אחר שהוכתה העיר שהיה יובל כמו שאמר בר"ה בעשור וגו' אלא צא מהם ז' שכיבשו וז' שחילקו

כדמפרש לקמן דלא מנו ליובלות אלא לאחר י"ד שנכנסו לארץ ואתה מוצא י"ד אחר שהוכתה העיר דהוה יובל : ואי ר' יהודה' דאמר שנת נ' עולה לכאן ולכאן אייתי שבסרי משבסרי יובל ועייל כנגד י"ד שכיבשו ושחילקו פשו להו תלתא שני אישתכח דבתלת בשבוע הרב ואי אתה מוצא נמי דלאחר י"ד לחורבנו היה יובל]: הנך תלת שני ' אפיק להו כנגד הנך תלת שני דאגלינהו סנחריב ירמיה ואהדרינהו (כדמתרגמינן) [כדגרסינן] בפירקין בתרא מלמד שירמיה החזירם ולא קא חשיב להו משום דלא הוו ישראל על אדמתם ולא מנו ליובלות עד שחזרו דכתיב וקראתם דרור בארץ ל בזמן שכל יושביה עליה ואמר לן ר' דהאי דאגלינהו תלת שני לא אשכחן ליה בפירוש במקרא אלא סמכו על המקרא דכתיב [ויהי בשנה הרביעית למלך חזקיהו היא השנה השביעית להושע בן אלה מלך י שלמנאסר מלך אשור על שומרון ויצר עליה וילכדה מקצה שלש שנים [בשנת שש להזקיה] אישתכח דכי מפיק להני תלת שני דבמוצאי שביעית [חרב אבל אי אתה מוצא לאחר י"ד שנה יובל לפי יהודה: אי בעי תימא לעולם לרבנן ' מצית מוקמת לה וכן בשניה ודקא קשיא לך פש להו שית לאו אמוצאי שביעית אמרי וכן אלא אשארא בתשעה באב ובמוצאי שבת : ארבע משמרות עלו מן הגולה ' עם עזרא יהויריב

נושא

הגמ' מקשה אמאי דקתני דבית שני ג"כ נחרב במוצאי שביעית - והא לפי החשבון יוצא דנחרבה בשביעית עצמה

△ (מקשה) קושיות

▽ תשובות

◇ תרוצים - דברי ר' יוסי דאמר "וכן בשניה"

1) כר' יהודה דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן

2) כרבנן - והא דקתני "וכן בשניה" לא קאי להחורבן היה במוצאי שביעית

3) תשובת ר[?]